

9. 3. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní režim uznání dluhu vzniklého před 1.1.2014

V naší právní praxi vyvstala otázka, jak naložit s uznáním dluhu (resp. závazku) vzniklého za staré právní úpravy dle zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, které bylo učiněno až po 1. 1. 2014, tedy za účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen NOZ). Jelikož elektronické informační zdroje se této konkrétní otázce nijak zevrubně nevěnují, museli jsme se do jejího řešení pustit vlastními silami za pomoci výkladu právních norem a jejich judikatorní interpretace.

Prvotní myšlenkou, stojící na počátku dilematu jakému právnímu režimu uznání dluhu podřídít, byla myšlenka, že uznání dluhu je právním jednáním samo o sobě, přičemž je-li činěno po 1. 1. 2014, mělo by se tak nutně řídit novou právní úpravou, tedy splňovat zákonné náležitosti vymezené v § 2053 NOZ. Rovněž jeho důsledky, tedy započetí běhu nové desetileté promlčecí lhůty, by měly být v takovém případě dovozovány z příslušného ustanovení NOZ (§ 639).

Pokud bychom uznání dluhu přisoudili samostatný charakter, jak lze dovozovat např. z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 493/2005, ze dne 28. 2. 2007, mohlo by se zdát, dle dikce § 2053 NOZ, že prohlásí-li dlužník že dluh splní, má se za to, že dluh existuje, trvá a promlčen bude za 10 let ode dne uznání. V praktickém životě věřitelů by šlo zcela jistě o vítané zjednodušení jejich pozice.

Na druhé straně stál nicméně názor, že uznání dluhu, ač má povahu samostatného právního jednání, je svými důsledky vždy akcesorické k hlavnímu právnímu vztahu, který se na základě přechodného ustanovení § 3028 odst. 1 NOZ řídí nepochybně obchodním zákoníkem. Jestliže budeme posuzovat promlčení nároku vyplývajícího z úvěrové smlouvy, vždy se budeme nejprve zabývat jeho režimem a na základě již uvedeného jej podřídíme obchodnímu zákoníku.

Obchodní zákoník stanovil zásadně promlčecí lhůtu čtyřletou, přičemž ji limitoval objektivní desetiletou lhůtou. K dichotomii starého soukromého práva, jejímž projevem byla existence dvou kodexů, občanského (z. č. [40/1964](#) Sb.) a obchodního zákoníku, se v důsledku toho vázala rovněž dichotomie některých soukromoprávních institutů. Takovými instituty byly uznání dluhu dle § 558 občanského zákoníku a uznání závazku dle § 323 obchodního zákoníku. V právních vztazích, podléhajících obchodněprávnímu režimu, bylo vyloučeno, aby právní úkon (dnešní terminologií právní jednání) vyjadřující vědomí dlužníka o existenci a trvání dluhu byl považován za uznání dluhu dle občanského zákoníku.

Byl-li primární právní vztah posouzen jako obchodněprávní, byly i učiněné právní úkony posuzovány dle norem obsažených v obchodním zákoníku, a teprve v případě absence norem v obchodním zákoníku bylo subsidiárně postupováno podle norem občanského zákoníku. Takovým případem nicméně nebylo uznání dluhu (závazku), jelikož i přes jiný název a odlišnosti ve specifických důsledcích, se v obou případech fakticky jednalo o uznávací úkon.

V současné době probíhá dělicí linie mezi starým a novým právem ve většině případů dle obecných přechodných ustanovení § 3028 a násl. NOZ. Úvěrová smlouva uzavřená před 1. 1. 2014 se řídí normami obchodního zákoníku, s čímž souvisí i otázky promlčení. Standardní promlčecí lhůta pro nároky z úvěrové smlouvy byla čtyřletá s objektivní limitací deseti let. V případě, že dlužník učiní uznávací úkon, nedochází k privativní novaci, tedy vzniku nového závazku s novou promlčecí lhůtou,

nýbrž pouze k utvrzení již existujícího dluhu a k přetržení již existující promlčecí lhůty. Promlčecí lhůta se z povahy věci řídí stejnými předpisy jako právní vztah sám, v tomto případě tedy obchodním zákoníkem.

Ačkoli by se věřitelům mohlo jevit jako výhodnější posuzovat uznání dluhu jako samostatné právní jednání s důsledky, které mu přisuzuje nový občanský zákoník, tedy započetí běhu nové desetileté lhůty, domněnku existence dluhu a přenesení důkazního břemene na dlužníka, jeho povahu je nutno dovodit z hlavního závazku, přičemž důsledkem uznání není nová promlčecí lhůta, nýbrž jen přetržení původní čtyřleté obchodněprávní promlčecí lhůty.

Mgr. Igor Petrecký,

advokát

e-mail: igor@petrecky.cz

Mgr. Josef Kahánek,

právník

e-mail: kahanek.josef@gmail.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)